

*Granskning av
årsredovisning
2015*
Melleruds kommun

*Lars Dahlin
Certifierad kommunal
revisor
Daniel Brandt
Peter Ek
Remmi Gimborn*

Mars 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	5
3.1.1.3.	Driftredovisning	5
3.1.2.	Balanskrav	6
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	6
3.1.3.1.	Finansiella mål	6
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	7
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	8
3.2.	Rättvisande räkenskaper	8
3.2.1.	Resultaträkning	8
3.2.2.	Balansräkning	9
3.2.3.	Kassaflödesanalys	10
3.2.4.	Sammanställd redovisning	10
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	10

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av de verksamhets- och finansiella mål som fullmäktige har angivit i 2015 års budget.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag. Vår bedömning baserar sig på att enbart två av de fyra finansiella målen har nåtts. Vi noterar däremot att kommunen närmar sig måluppfyllelse rörande att kommunens soliditet ska vara positiv.

Vår samlade bedömning är att vi inte kan uttala oss om måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges verksamhetsmål. Anledningen till vår bedömning är att samtliga mål inte utvärderas och att indikatorer för måluppfyllelse inte redovisas transparent så att fullmäktige kan göra en egen bedömning av måluppfyllelsen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed, med undantag för nedanstående kommentarer.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har infört komponentavskrivning på investeringar som skett från och med 2014. Kommunen har inte infört komponentavskrivning avseende anläggningstillgångar anskaffade före 2014 och saknar införandeplan. Detta betyder att det finns osäkerhet i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.

Vår bedömning är att kommunens övergång till komponentavskrivning inte strider mot RKR:s normgivning eftersom den medger ett succesivt införande men att brist på införandeplan bedöms som otillfredsställande.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2016-03-01. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2016-03-09 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2016-03-23.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklas de närmaste åren.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Under avsnittet "Ekonomisk översikt och analys" beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Prognossäkerheten bör förbättras.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4:5 skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en utvärdering som tar sin utgångspunkt i den så kallade RK-modellen. Modellen utgår från resultat, kapacitet, risk och kontroll.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Något som vi noterar är att kommunen på ett tydligt sätt redovisar hur skatteunderlaget kommer att utvecklas i framtiden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelat. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av tabeller och verbal information. Avsnittet har även utvecklats och omfatta rehabilitering, personlörlighet, förmåner etcetera.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Information om löpande rapportering av måluppfyllelse saknas för de flesta verksamheter. Detta bör på ett tydligare sätt framgå av förvaltningsberättelsen. Utöver ekonomiska nyckeltal har uppföljning av fullmäktiges inriktningsmål och nämndernas mål presenterats. Sammantaget görs därför bedömningen att redovisningen av utfallet för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv kan utvecklas. Hur kommunstyrelse och nämnder arbetar med styrning och uppföljning bör även beskrivas i förvaltningsberättelsen.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Under året har 42,8 mnkr investerats. Årets investeringar redovisas per projekt med årets utfall, budget samt avvikelse och summeras per verksamhet och nämnd.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista juli redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	2015	Budget	Prognos	Budget-avvikelse	Prognos-avvikelse
Kommunfullmäktige	2129	2029	155	-100	-255
Kommunstyrelse	70 931	71 670	-2 902	739	3641
Kultur- och utbildningsnär	182 420	183 698	-700	1 278	1978
Socialnämnd	243 815	236 538	-7 550	-7 277	273
Byggnadsnämnd	1 968	2 060	-200	92	292
Summa nämnderna	499 134	493 966	-11 197	-5 268	5 929

Sedan prognosen som lämnades i juli har resultatet förbättrats med 5,9 mnkr. Största förändringen står kommunstyrelsen för. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott mot budget med 5,3 mnkr, största enskilda underskottet återfinns hos socialnämnden. Främsta orsakerna till underskottet anges till ett stort antal placeringar på HVB hem samt ett ökat antal brukare och insatser inom

hemvården.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag. Bakgrunden till detta är att enbart två av kommunens fyra finansiella mål nås.

Vår samlade bedömning är att vi inte kan uttala oss om måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges verksamhetsmål.

Årsredovisningen i Melleruds kommun är upprättad utifrån kommunens styrmodell och utgår från perspektiven:

- Alltid sätta medborgaren i centrum
- Vara en offensiv kommun, som står för nytänkande, och som uppmuntrar till och stödjer kreativitet
- Erbjud god livskvalitet
- Prioritera barnfamiljer och ungdomar
- Erbjud företag gynnsamma förutsättningar för etablering och tillväxt

Under perspektivet "God ekonomisk hushållning" redovisas de finansiella målen och uppföljningen av dessa medan övriga perspektiv presenteras utifrån en uppföljning av de övergripande verksamhetsmålen som kommunfullmäktige fastställt.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2015	Utfall 2015	Måluppfyllelse, kommunens bedömning
1. Kommunens resultat ska uppgå till 2 % av intäkterna från skatter och bidrag.	Kommunens resultat, skillnaden mellan intäkter och kostnader blev ett överskott på 16,7 mkr, tillsammans med bolagen redovisas ett koncernresultat på 21,3 mkr. Kommunfullmäktiges uppdrag till styrelse och	Målet har nåtts.

nämnder var i den ursprungliga budgeten att redovisa ett överskott på 24,2 mkr. Under året har Kommunfullmäktige gjort avsteg ifrån det ursprungliga resultatmålet och tilldelat verksamheten tilläggsbudget på 1,1 mkr vilket gett ett budgeterat resultat om 23,1 mkr.

2. Investeringarna ska finansieras med egna medel. Investeringsnivån ska vara i nivå med årets avskrivningar	Investeringar under året uppgår till 42 mnkr och avskrivningar till 21 mnkr. Självfinansieringsgraden uppgår till 91 %.	Målet har inte nåtts.
3. Inga nya lån ska tas upp. Amortering på befintliga lån ska minst ske i takt med ökningen av kommunens pensionsskuld.	Låneskulden uppgår till 121,3 mnkr och är oförändrad jämfört med 2014. Ingen amortering under året, däremot har pensionsskulden minskat.	Målet har nåtts.
4. Soliditeten ska inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner på sikt vara positiv.	Soliditeten uppgår till 41 % exkl. ansvarsförbindelse (43 %), Soliditeten inkl. ansvarsförbindelse uppgår till -1 % (-6 %).	Målet har inte nåtts.

Kommunstyrelsen bör beskriva vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av att de finansiella målen inte nås.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för budget 2015 och plan 2016-2017 innehållande ett antal inriktningsmål. Utifrån dessa mål har nämnderna tagit fram uppföljningsbara mål för budgetåret. Dessa mål beskrivs och utvärderas till viss del i årsredovisningen. Visionen framgår även i årsredovisningen.

Vi noterar att redovisningen av målpåfyllelsen har förbättrats sedan delårsrapporten, vi vill emellertid lägga tyngdpunkt vid att det görs en bedömning av samtliga mål, att utfallet av samtliga mått kopplade till målen redovisas och en samlad bedömning av verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning görs.

Något som även kan förbättras i redovisningen av måluppfyllelsen är att man lägger till nya mått som exempelvis "ej undersökt/mätt under 2015/statistik saknas." Vi noterar att det saknas åtgärdsförslag vid avvikelser från kommunfullmäktiges mål.

Vår samlade bedömning är att vi inte kan uttala oss om måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges verksamhetsmål. Anledningen till vår bedömning är att samtliga mål inte utvärderas och att indikatorer för måluppfyllelse inte redovisas transparent så att fullmäktige kan göra en egen bedömning av måluppfyllelsen.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar i stort innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Vi noterar dock att samtliga mål och mått inte följs upp och att utfallet av samtliga mål inte redovisas. Vi noterar även att samtliga nämnder inte gör en bedömning av måluppfyllelsen för verksamhetsmålen.

Vi tycker att det är positivt att det görs en sammanställd bedömning av måluppfyllelsen för nämndernas verksamhet. I övrigt hänvisar vi till synpunkterna i avsnittet ovan.

Vi rekommenderar att man i utformandet av bokslutsansvisningar tydliggör kraven på redovisningen av målen för verksamheten som ett stöd för förvaltningarna.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat, med undantag för att kommunen inte tillämpar RKR rekommendation 11.4 Materiella anläggningstillgångar fullt ut. Det finns därmed osäkerhet i avskrivningarnas storlek.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och prognos.

Resultaträkning	Utfall 2015	Utfall 2014	Budget 2015	Prognos 2015
Verksamhetens intäkter	182,1	153,4	159,4	187,9
Verksamhetens kostnader	-655,4	-607,7	-629,8	-667,9
Avskrivningar	-21,4	-22,2	-21	-21
Verksamhetens nettokostnader	-494,7	-476,5	-491,4	-501
Skatteintäkter	327	317,7	329,3	327,3
Generella statsbidrag och utjämning	187,3	181,6	188,5	187,1
Finansiella intäkter	0,5	0,7	0,8	0,8
Finansiella kostnader	-3,4	-4,3	-4,1	-3,4
Årets resultat	16,7	19,2	23,1	10,7

En analys av händelser, förändrade redovisningsprinciper och "opåverkbara" poster som haft väsentlig påverkan på *skillnaden* mellan åren redovisas nedan.

- Särskilda statsbidrag om 60,1 mnkr erhöles år 2015. Detta innebär en intäktsökning med om 20,2 mnkr jämfört med år 2014.
- Räntekostnader om 3,4 mnkr redovisas år 2015. Kommunen arbetar med säkring mot ränteförändringar (derivat). En beskrivning av vilken påverkan säkringsinstrumenten har haft på kommunens resultaträkning redovisas bland tilläggsupplysningarna.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital, med undantag för att kommunen inte tillämpar RKR 11.4 materiella anläggningstillgångar fullt ut.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har infört komponentavskrivning på investeringar som skett från och med 2014. Kommunen har inte infört komponentavskrivning avseende anläggningstillgångar anskaffade före 2014 och saknar införandeplan. Detta betyder att det finns osäkerhet i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.

Vår bedömning är att kommunens övergång till komponentavskrivning inte strider mot RKR:s normgivning eftersom den medger ett succesivt införande men att brist på införandeplan bedöms som otillfredsställande.

Bedömning av resultateffekten av övergång till komponentavskrivningar saknas och vi kan därmed inte bedöma om felet är betydande.

Avsättningar för pensioner redovisas i enlighet med bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen vilket medför att pensionsförmåner intjänade före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse.

Vi har noterat vid vår granskning att det i vissa fall periodiserats riktade budgetmedel vilket har resulterat i ett försämrat resultat med ca 2 mnkr.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Vi bedömer även att noter finns i tillräcklig omfattning.

Vi bedömer att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Bedöm även om konsolideringen av underliggande enheter beskrivits på ett korrekt sätt och att olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter beskrivits samt att effekten framgår.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

RKR 11.4 Redovisning av materiella anläggningstillgångar	I huvudsak	Uppgift om nyttjandeperiod kan utvecklas ytterligare för att ge läsaren en bättre information.

2016-03-09

Daniel Brandt

Lars Dahlin